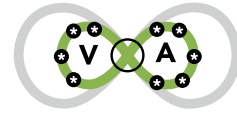

PILOT OMAB: KOPLOPER VAN CIRCULAIR TERREINBEHEER

“Ik ben trots op vijf jaar goed onderzoek en het tot stand komen van de Overijsselse Standaard. Maar dat het nog steeds niet is toegestaan om van schoon maaisel bokashi te maken of aangevoerd maaisel actief te composteren, is jammer.”

5 jaar ervaring met het realiseren van circulair terreinbeheer in de praktijk.

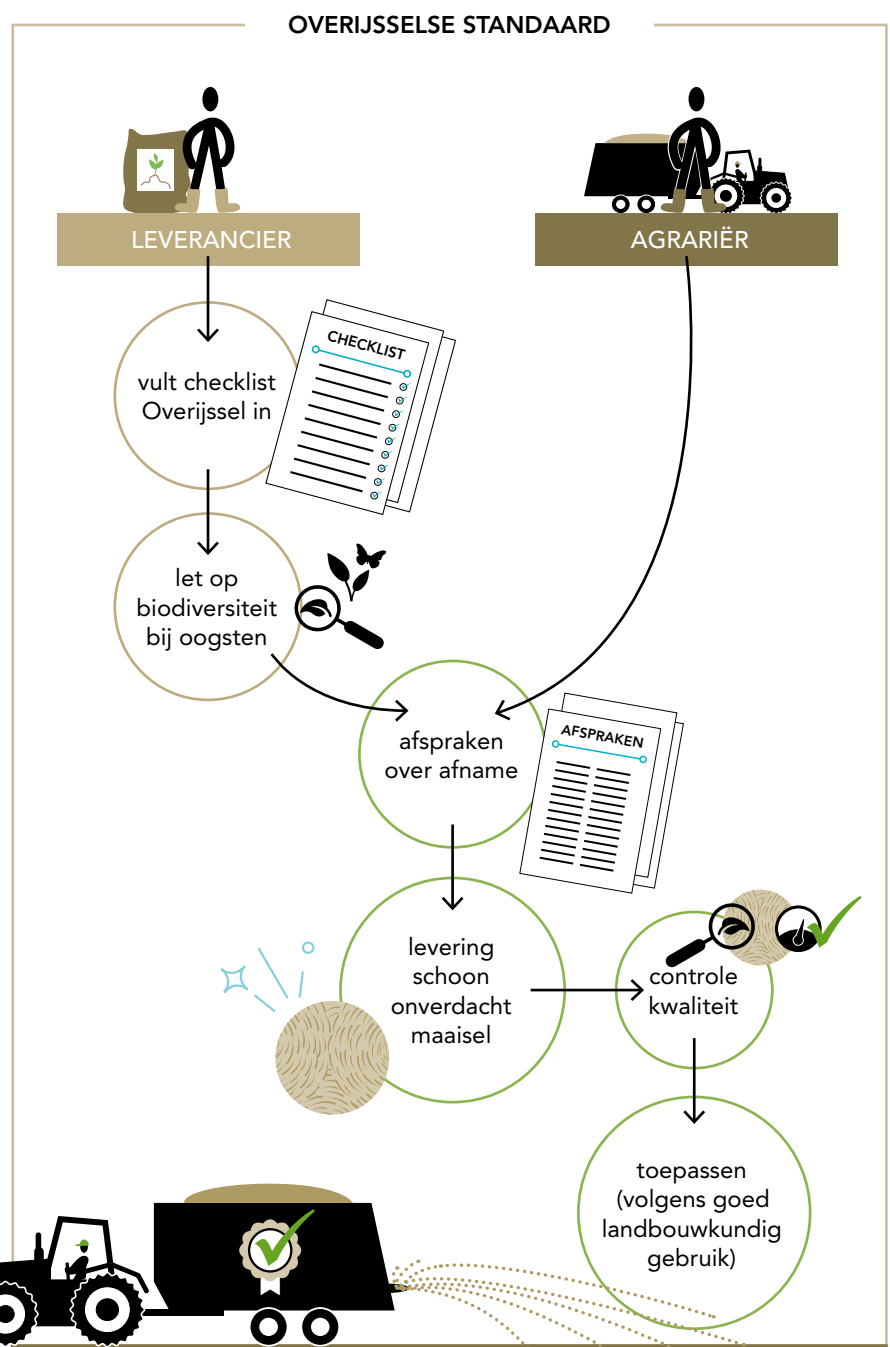
We spreken Anet Bovendeert van de Agrarische Natuur Vereniging De Ommer Marke en projectleider van de pilot OMAB (Organisch (rest) Materiaal Als Bodemverbeteraar). De 5-jarige pilot, die in 2016 werd gestart, is één van de koplopers van circulair terreinbeheer.

Anet vertelt: “Het doel van deze pilot is om het aanbod aan maaisel van lokale gemeenten en waterschappen te koppelen aan de wens van lokale agrariërs om hun bodem te verbeteren. Daarbij hebben we gekozen voor composteren (bioterra-compost) en fermenteren (bokashi).”

Het maken van bodemverbeteraars

“De eerste twee jaar hebben we naast het lopende onderzoek vooral geëxperimenteerd met het maken van goede en betaalbare bokashi, door te variëren met de kwaliteit van het maaisel en de hoeveelheden toevoegingen.

Onze conclusie was dat (langzaam werkende) kalk noodzakelijk is voor het proces. Zonder kalk ben je aan het inkuilen en krijg je een zuur product. Verder lijkt het erop dat in maaisel, met name dat van natuurlijke bermen en sloten, voldoende bacteriën zitten om fermentatie op gang te brengen. Dit is echter niet verder onderzocht. Het toevoegen van steenmeel of kleimineralen is niet nodig voor het fermenteren maar kan wel bijdragen aan een betere bodem. Dat effect kan ook bereikt worden door deze stoffen direct aan de grond toe te voegen.

Op grond van de experimenten, is besloten de bokashi voor het onderzoek te maken met alleen (eierschalen) kalk en een beperkte hoeveelheid Effectieve Micro-organismen (EM).”

Juridische drempels

“We liepen tijdens de pilot al snel tegen de regelgeving aan. Maaisel wordt namelijk bestempeld als afval. Voor het onderzoek is ontheffing aangevraagd en verkregen. We wilden echter dat ‘schoon en onverdacht’ maaisel breed gebruikt zou kunnen gaan worden voor bodemverbetering in de landbouw. De regelgeving was op veel punten vaag en onduidelijk, terwijl de roep vanuit de praktijk om dit goed te regelen steeds luider werd. Uiteindelijk bleken er voor de directe toepassing van maaisel alleen mogelijkheden te zijn via een uitwerking van de Vrijstellingsregeling Plantenresten. Met de partners binnen de pilot OMAB, de Omgevingsdienst IJsselland en de Provincie Overijssel hebben we deze regeling uitgewerkt tot de ‘Overijsselse Standaard’ (zie kader). De Omgevingsdienst is betrokken bij vastlegging en handhaving.”

Eerste bevindingen

“We verwachten de definitieve resultaten van het onderzoek in 2022. Onze eerste indruk is dat het toepassen van de bodemverbeteraars werkt. De grond bevat meer organische stof en de opbrengsten op de percelen die zijn verrijkt met bioterra-compost en bokashi lijken hoger te zijn dan op de referentiepercelen. Tussen beide producten lijken weinig verschillen te bestaan, maar daarover kunnen we pas later echt iets zeggen. Wat betreft de onkruiden: uit de eerste analyses, gebaseerd op gegevens van studenten die de opgekomen plantjes telden, bleek dat er bij bokashi meer onkruid opkwam dan bij compost. Maar de analyses uitgevoerd door het bedrijf Eurofins, dat een andere methode hanteerde, wezen op precies het tegenovergestelde. In het veld waren er op het oog geen duidelijke verschillen te zien.”

Project geslaagd, maar er blijven wensen

Over de beginfase van de pilot OMAB verscheen ook een artikel in het eerste Magazine Circulair Terreinbeheer, dat uitkwam in 2017. Daarin was het volgende citaat van Anet Bovendeert te lezen: “*We streven naar een structureel en duurzaam systeem, waarbij organisch materiaal rechtstreeks aan de boer wordt geleverd voor bodemverbetering, met zo min mogelijk tussenstappen. Als dat lukt, is de pilot OMAB geslaagd.*” Hoe kijkt zij daar nu tegenaan?

Anet: “Ja, deels was dat de doelstelling. In die zin kunnen we nu al zeggen dat het project geslaagd is, maar dat boeren geen bokashi mogen maken en aangevoerd maaisel niet mogen composteren zit me nog dwars. Boeren mogen wél composteren als ze het maaisel van eigen erf of uit de eigen helft van hun sloot halen. Maar komt het van de andere kant van de sloot, waar het Waterschap beheerder is, dan mag het niet. Dan vraag je je af waarmee we bezig zijn.” ∞

Demodag van de pilot OMAB

OVERIJSSELSE STANDAARD VOOR VERANTWOORD GEBRUIK MAAISEL IN DE LANDBOUW

De Overijsselse Standaard bestaat uit eisen en richtlijnen voor de leverancier en de agrariër. De werkwijze is tot stand gekomen in overleg met onder ander de Provincie Overijssel en de omgevingsdiensten. Daarbij is er een balans gevonden tussen de praktische uitvoerbaarheid en de verantwoorde toepassing van maaisel voor bodemverbetering in de landbouw.

In grote lijnen: de leverancier zorgt dat hij ‘schoon en onverdacht’ maaisel levert en de agrariër zorgt dat het maaisel wordt toegepast volgens ‘goed landbouwkundig gebruik’. De Standaard bevat ook regels over tussenopslag. Dat is van belang omdat er in het groeiseizoen gewas op het veld staat en er na 1 oktober geen bewerkingen van het land zijn toegestaan.

Omdat het om een uitwerking van de Vrijstellingsregeling Plantenresten gaat, mogen er geen bewerkingen toegepast worden. De regeling is dus alleen van toepassing op de levering, het op een hoop laten liggen (opslag) en het opbrengen van maaisel. Het materiaal mag niet worden gefermenteerd of actief worden gecomposteerd. Er mag alleen een bacteriemengsel worden toegevoegd om stankontwikkeling tegen te gaan.